

Motion till riksdagen 2016/17:3077

av **Elisabeth Svantesson m.fl. (M)**

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Inom utgiftsområde 14 lägger vi fram förslag om effektivare arbetsmarknadspolitiska insatser såsom en ny yrkesutbildning, ett nytt och förenklat lönestöd och om hur arbetslöshetsförsäkringen bör utformas för att säkerställa att den ska fungera som en omställningsförsäkring. För att underlätta för fler att få sitt första jobb föreslår vi att handledarstödet i yrkesintroduktionsanställningarna höjs. Vi föreslår också en ny väg in i jobb för långtidsarbetslösa, matchningsanställningar. För att påskynda nyanländas arbetsmarknadsetablering föreslår vi att Arbetsförmedlingen gör en kompetenskartläggning redan under asyltiden. Arbetsförmedlingen får också ett nytt uppdrag att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare vid psykisk ohälsa. För att minska sjukfrånvaron i yrken där den psykosociala arbetsmiljön brister får Arbetsmiljöverket ett särskilt uppdrag att göra en tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2017 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenskartläggning för asylsökande från första dagen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt omställningsspår hos Arbetsförmedlingen för att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare vid psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny yrkesutbildning med starkare koppling till arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt och förenklat lönestöd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka stödet för handledning i yrkesintroduktionsanställningarna och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom utsatta yrkesgrupper och tillkännager detta för regeringen.

Anslagsanvisning

Tabell 1 Moderaternas förslag till anslag för 2017 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 381 086	+17 460
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	27 445 318	-1 019 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 272 336	-2 928 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	18 405 468	-1 008 000
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	117 960	-384
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	1 181 070	
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	40 546	-357
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	65 671	-400
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	55 547	-167
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 575 000	
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	6 216 007	+1 238 000
2:1 Arbetsmiljöverket	738 917	+66 500
2:2 Arbetsdomstolen	32 600	-132
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 222	
2:4 Medlingsinstitutet	58 463	-103
2:5 Arbetslivspolitik	30 000	
<i>Nya anslag</i>		
1:13 Sommarjobb vid förlängd skolgång		+6 000
Summa	75 656 514	-3 628 582

Politikens inriktning

Inledning

Alliansens reformer i regeringsställning bidrog till att över 300 000 fler människor kom i arbete och att en betydande del av det breda utanförskapet som präglade svensk arbetsmarknad under 2000-talet kunde brytas. Människor som varit inne på arbetsmarknaden hade tryckts ut ur arbetskraften då bidragssystemen gjort att arbete lönade sig för dåligt, samtidigt som förtidspensioneringarna ökade kraftigt under 2000-talets första år. Sedan 2006 har detta breda utanförskap minskat som en effekt av alliansregeringens politik. Färre människor förtidspensioneras och fler får behålla mer när de jobbar. Det har varit en framgångsrik ekonomisk politik och välfärdspolitik och andelen som försörjs av bidrag har minskat med ungefär en fjärdedel.

I dag ser vi dock en utveckling som i många avseenden går åt fel håll. Med en allt mer tudelad arbetsmarknad där starka grupper har en god sysselsättningsutveckling medan svaga grupper helt stängs ute från arbetsmarknaden under lång tid och ibland hela sina liv, riskerar utanförskapet att förstärkas och fördjupas. Ett nytt utanförskap växer fram som drabbar utrikes födda och unga med svag utbildning särskilt hårt när de inte ges möjlighet till ett första jobb. Uppemot en miljon människor befinner sig i utanförskap och bidragsberoende.

Politiken har ett stort ansvar att vända utvecklingen. Sverige behöver en bred välståndsutveckling där alla jobbar och bidrar, inte ett delat samhälle där vissa aldrig får möjligheten att komma in. Att pressa tillbaka utanförskapet är en central del i Moderaternas plan för ett starkare Sverige.

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Kompetenskartläggning från dag ett

För att påskynda nyanländas arbetsmarknadsetablering bör en kompetenskartläggning ske direkt då man kommer till Sverige. På så sätt kan den asylsökande få en snabb uppfattning om hur de yrkeserfarenheter man har står sig på arbetsmarknaden. De åtgärder som regeringen gör på detta område är otillräckliga. Kompetenskartläggning blir idag i regel aktuellt först då den asylsökande beviljats uppehållstillstånd och därmed har varit i Sverige i många månader och i vissa fall år. Moderaterna satsar 100 miljoner kronor per år 2017 och 2018 och 55 miljoner kronor 2019 och 2020 på kompetenskartläggning direkt vid ankomst till Sverige.

Ett särskilt omställningsspår skapas hos Arbetsförmedlingen

Moderaterna föreslår att en särskild rehabiliteringskedja införs för vissa lättare psykiska diagnoser. Syftet är att tidigare än idag skapa förutsättningar för rehabilitering och återgång i arbete, och skapa fler alternativ och vägar tillbaka till jobb. Som ett led i detta föreslår Moderaterna att ett särskilt omställningsspår skapas hos Arbetsförmedlingen för att erbjuda stöd till byte av arbetsplats eller arbetsgivare vid psykisk ohälsa. Moderaterna satsar 100 miljoner kronor per år på Arbetsförmedlingen för inrättande av det nya spåret.

Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Arbetslöshetsförsäkringen som effektiv omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Bland annat har ersättningens storlek tydligare kopplats till det arbete som utförts före försäkringsperioden. En nedtrappning av ersättningen har införts för att kretsen av jobb som en arbetssökande accepterar ska vidgas successivt. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till ökad sysselsättning.

Motsatt effekt ses nu med den höjda arbetslöshetsförsäkring som regeringen lagt infört. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att dessa förslag leder till 27 000 färre jobb. En tidig hög ersättning riskerar dessutom att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb.

Det är viktigt att värna a-kassans roll som omställningsförsäkring. Nivån på taket i a-kassan, samt ersättningens avtrappning, bör fortsatt vara sådan att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. Moderaterna föreslår därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen under de 100 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag.

Förslaget innebär en högre nivå de 100 första dagarna jämfört med den försäkring som gällt fram till regeringens höjning, men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens alternativ. Samtidigt säkerställer avtrappningen av ersättningen att den tydligt uppmuntrar till att söka och skaffa jobb. En uppskattning av sysselsättningseffekterna ger vid handen att Moderaternas utformning leder till ytterligare cirka 18 000 jobb jämfört med dagens a-kassa.

Förslaget bedöms förstärka de offentliga finanserna med cirka 1,6 miljarder kronor 2017, 1,6 miljarder kronor 2018, 1,9 miljarder kronor 2019 och 2,2 miljarder kronor 2020.

Anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Sänkta anställningskostnader för dem som behöver det mest

Subventionerade anställningar är en viktig väg in för nyanlända och personer med kort utbildningsbakgrund eftersom de sänker arbetsgivarnas kostnader för att anställa.

Dagens subventioner fungerar för dåligt och är för krångliga och administrativt tungrodda. För att fler ska kunna få ett första jobb vill vi ersätta befintliga stöd med ett nytt som är betydligt enklare. Förslaget innebär att åtta stöd – nystartsjobb, särskilt nystartsjobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, instegsjobb, extratjänster, traineetjänst i välfärden och traineetjänst för bristyrken – ersätts med ett.

Vårt förslag är betydligt enklare och bygger på nystartsjobben som Alliansen införde och som är det stöd som fungerar bäst i dag. Den nya subventionen kräver ingen arbetsmarknadspolitisk bedömning utan endast att personen har varit arbetslös i ett år eller är nyanländ. Stödet ska uppgå till en dubbel arbetsgivaravgift och utgår under lika lång tid som den anställde varit arbetslös. För nyanlända kan stödet beviljas upp till fyra år. Möjlighet till handledarstöd på upp till 6 000 kronor i månaden finns.

Handledarstödet storlek bestäms av Arbetsförmedlingen och beror på hur långt ifrån arbetsmarknaden individen står. Nyanlända kvalificerar direkt till fullt handledarstöd under de första två åren, därefter baserat på bedömning från Arbetsförmedlingen. Moderaterna satsar 626 miljoner kronor 2017, 1 107 miljoner kronor 2018, 2 056 miljoner kronor 2019 och 2 415 miljoner kronor 2020 på att sänka anställningskostnaderna för dem som behöver det mest.

Yrkesutbildning istället för ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar

En ny yrkesutbildning med starkare koppling till arbetsmarknaden bör införas inom ramen för Arbetsförmedlingens verksamhet. Dagens ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar är dyra och leder inte till jobb. Moderaterna vill därför fasa ut arbetsmarknadsutbildningen och istället införa en ny yrkesutbildning som möter delar av den arbetskraftsbrist som råder på arbetsmarknaden. Arbetsgivarna ska ges möjlighet att påverka utformning och genomförande av utbildningen och dessutom finnas med i rekryteringsurvalet. Yrkesutbildningen ska alltså, som huvudregel, vara kopplad till en anställning hos en arbetsgivare så att den som går utbildningen med stor sannolikhet har ett jobb som väntar efter utbildningens genomförande. På så sätt ökar chansen att deltagarna kan tillgodogöra sig utbildningen och vara motiverade. Utbildningen kan både bestå av teori och arbetsplatsförlagd utbildning. Moderaterna satsar 400 miljoner kronor 2017 och 500 miljoner kronor per år från 2018 och framåt på yrkesutbildning kopplad till en anställning hos en arbetsgivare.

Stärkt handledarstöd för yrkesintroduktionsanställningar

Efter samtal mellan alliansregeringen och arbetsmarknadens parter skapades yrkesintroduktionsanställningarna 2014 för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga. Anställningarna bygger på branschspecifika avtal om anställning för unga som saknar relevant yrkeserfarenhet eller är arbetslösa. En del av arbetstiden används för utbildning och handledning och är då inte lönegrundande. Arbetsgivare som anställer inom ramen för yrkesintroduktionsavtal får också ekonomiskt stöd för detta. Samlad erfarenhet visar att en kombination mellan arbete, utbildning och handledning är ett bra sätt för unga att komma in på arbetsmarknaden.

Tyvänn har inte yrkesintroduktionsanställningarna ökat i tillräckligt snabb takt. Antalet personer som hade denna typ av anställning i juli 2016 låg på 849 personer vilket är minskning med 25 procent på ett år. Sverige har inte råd att göra vägen till det första jobbet lång och svår. En nyckel till en lyckad yrkesintroduktion är en kvalificerad handledning som ges av erfarna medarbetare. För att skapa utrymme för arbetsgivaren att avsätta tid för handledning och att handledaren har tillräcklig kompetens för uppgiften finns ett handledarstöd. För att stärka möjligheterna till god handledning vill Moderaterna utöka handledarstödet i yrkesintroduktionsanställningen från dagens 2 500 kronor per månad till 3 500 kronor per månad. Moderaterna satsar 75 miljoner kronor 2017 på stärkt handledarstöd för yrkesintroduktionsanställningar. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 175 miljoner kronor 2020.

Matchningsanställningar för långtidsarbetslösa

För den som varit arbetslös en längre tid är de stöd som finns idag inte alltid tillräckliga. Osäkerheten för arbetsgivaren gällande hur den som varit utan jobb långvarigt ska fungera på arbetsplatsen är stor. Här behöver nya vägar prövas. Moderaterna vill därför

införa så kallade matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos en matchningsaktör, till exempel ett bemannings- eller rekryteringsföretag, och får stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Den arbetssökande har en trygg anställning hos matchningsaktören och arbetsgivaren får pröva personen i fråga utan att bära arbetsgivaransvaret, samtidigt som matchningsaktören aktivt verkar för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare. Moderaterna satsar 81 miljoner kronor 2017 på matchningsanställningar för långtidsarbetslösa. Satsningen trappas successivt upp och uppgår till 194 miljoner kronor 2020.

Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket

Det finns en bred konsensus hos våra expertmyndigheter att arbetsgivaren har en nyckelroll i arbetet med att minska sjukfrånvaron. Detta gäller särskilt vid psykisk sjukdom. Enligt Försäkringskassan finns en tydlig koppling mellan dålig psykosocial arbetsmiljö och sjukfall med psykisk diagnos. Brister i den psykosociala arbetsmiljön finns särskilt i vissa yrkesgrupper inom offentligfinansierad verksamhet.

Sjuksköterskor, barnmorskor, specialistsjuksköterskor, vård- och omsorgspersonal, grundskol- och gymnasielärare är särskilt utsatta. Sammanlagt finns det över 800 000 anställda i dessa grupper, vilket innebär att överriskerna får betydande effekter. För att komma till rätta med den höga sjukfrånvaro som finns i vissa sektorer och hos vissa arbetsgivare behöver tillsynen och kontrollen öka bland de arbetsgivare som inte klarar att hålla nere sjuktalen.

Moderaterna föreslår att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att genomföra en särskild tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön inom yrkesgrupper och hos arbetsgivare med särskilt hög sjukfrånvaro. Moderaterna satsar 100 miljoner kronor per år för att Arbetsmiljöverket ska genomföra uppdraget.

Minskad uppräkningsanslag

För att finansiera prioriterade satsningar görs en justering av de anslag som berörs av PLO-uppräkningsanslag. Effekten blir att uppräkningsanslag blir något lägre jämfört med regeringens förslag.

Elisabeth Svantesson (M)

Katarina Brännström (M)

Christian Holm Barenfeld (M)

Boriana Åberg (M)

Fredrik Schulte (M)

Niklas Wykman (M)

Erik Andersson (M)

Eva Lohman (M)